

KOT

KUNST OMKRING TROLDEN

NR. 3, 17. ÅRGANG, APRIL 2009

Læs om: Udflugt til Esbjerg og til Föhr. Carl Jacobsens Museumsmandslegat til Teresa Nielsen. Agnes Slott-Møller udstilling. Erhvervesklubben. Gaver fra en Hansen Jacobsen slægtning. Rejse til Dresden.

Stor Agnes Slott-Møller udstilling

Et af hendes skulpturelle hovedværker hænger til hverdag i avislæsessalen på Askov Højskole, læs mere fra side 5

VELKOMMEN TIL ET VÆLD AF GODE HISTORIER

Vejen Kunstmuseum hører til blandt de ældre af landets kunstmuseer, og fylder i år 85 år. Åbningsdagen var den 1. juli 1924. Den halvrunde fødselsdag blev dog allerede markeret den 14. marts, da Mads Øvlisen åbnede "Keramik i lange baner" med en tale om om keramikens væsen belyst med bl.a. den japanske keramikker, Shoji Hamadas kloge ord.

Vejen Kunstmuseums udstilling, "Keramik i lange baner - 120 års dansk keramik", kan ses frem til og med mandag den 1. juni 2009.

Samtidig præsenteredes den store bog om museets keramiksamling. Den dækker alle værker ud over grundstammen af Niels Hansen Jacobsens keramik. Den skulle i årets løb blive tilgængelig og søgbar i en NHJ-keramikdatabase på museets hjemmeside. Med midler fra Novo Nordisk Forskningsfond har Teresa Nielsen i 2010 forskningsfrikøb til at skrive på en kommende bog om Hansen Jacobsen, hvor hans keramik for første gang sættes ind i et europæisk tidsbillede.

Ud over en flotte pressedækning i JP, Weekendavisen og Jyske Vestkysten af "Keramik i lange baner" er museet også blevet bemærket, da Teresa Nielsen tildeltes Carl Jacobsens Museumsmandslegat – læs her i bladet Maria Fabricius Hansens tale ved overrækkelsen.

fortsættes >

Skulpturstudier, masker, billedskole, Kunstnermøder

Årets første måneder har budt på et væld af aktiviteter og projekter i og omkring museet. Først i februar præsenteredes på Vejen Gymnasium *Skulpturstudier* - et fælles internet undervisningstilbud til gymnasierne om dansk skulptur med ni udvalgte eksempler fra Vejen Kunstmuseum, Fyns Kunstmuseum og Thorvaldsens Museum, der har været tovholder på projektet. Fra Vejen bidrages med Hansen Jacobsens *Døden og Moderen, Skyggen og Livets Spil*.

I uge 7 blev der taget godt imod billedhugger Sophus Ejler Jepsens tilbud om *Maskeværksted* på museets billedskoleloft. I forlængelse af de mange mere eller mindre skjulte masker i Morten Steen Hebsgaards udstilling blev der lavet masker i alle størrelser, materialer og teknikker. Rigtig mange gæster er gået fra værkstedet og udstillingen ud på maskejagt i hverdagens byrum.

I uge 8 var der opstart på *Vejen Billedskoles* 8. halvår. Sophus Ejler Jepsens iøjefaldende flotte flyer om billedskolen har betydet, at alle 60 pladser var udsolgt indenfor to uger, og mere end 20 børn har stået på venteliste. For disse børn er der heldigvis løbende værkstedsaktiviteter som det i vinterferien, Jens Bohr og Sophus Ejler Jepsens "Billeder på tryk" i marts og keramik i april.

Med god støtte fra Kunstrådet var der i uge 8. også opstart på formidlingsprojektet *Kunstnermøder*, hvor billedhugger Sophus Ejler Jepsen over seks uger og med besøg af de fire gæstekunstnere, Esben Kleemann, René Schmidt, Marianne Jørgensen og Eva Steen Christensen, har ført syv hold 7.-9. classes elever ind i kunstens verden – mere om det i næste nummer af KOT!

Den nære fremtid

Vejen Billedskole holder fernisering på forårssemesterets værker lørdag den 18. april kl. 13, hvor alle er velkomne til at være med. I forlængelse af ferniseringen byder Vejen Kunstmuseum på et Keramik-reliefværksted på Museumspladsen lørdag den 18. april kl. 14-17, hvor alle interesserede kan prøve kræfter med leret og få et færdigt relief med hjem.

Slutteligt nærmer sig tiden for næste udstilling. Lørdag den 13. juni kl. 15 er der åbning på den store vandrestilling med værker af Agnes Slott-Møller. Også dér er alle interesserede velkomne.■

Teresa Nielsen, teni@vejenkom.dk

AGNES SLOTT-MØLLER

Af Teresa Nielsen, museumsleder

Den 13. juni er der åbning på Vejen Kunstmuseums næste udstilling, der omfatter værker af malerinden Agnes Slott-Møller (1862-1937). Museets speciale er belysning af dansk kunst i tiden omkring 1900, og det er derfor oplagt at vise hendes værker som et samtidsbillede ved siden af museets hovedperson, Niels Hansen Jacobsen (1861-1941). Desuden følger præsentationen af Agnes Slott-Møller godt op på den udstilling af ægtefællen Harald Slott-Møllers værker, der samledes af Vejen Kunstmuseum i efteråret 2004, og siden vist på Skovgaard Museet.

I Erik Henningsen maleri fra 1903 ses Agnes Slott-Møllers relief "Dronning Dagmars Død" bag Ludvig Schrøder på talerstolen på Askov Højskole. Maleriet tilhører Ribe Kunstmuseum, men deponeres på Vejen Kunstmuseum fra juni 2009. Den ivrigt lyttende unge mand til venstre i billedet var museets arkitekt, Niels Ebbesen Grue.

Agnes Slott-Møller i Askov

På Askov Højskole, kun få kilometer fra Vejen Kunstmuseum, er Agnes Slott-Møller repræsenteret med et af sine skulpturelle hovedværker. Året rundt kan man dér i avislæsesalen lige frem for hovedindgangen se det bemalede gipsrelief "Dronning Dagmars Død". Hun udførte det i årene 1895-96, og det findes i mindst to eksemplarer. På udstillingen vises det af de to relieffer, der tilhører Rødkilde Højskole på Møn. I Det kgl. Biblioteks brevsamling ligger der et brev, der fortæller, at relieffet i Askov kom til højskolen som gave fra den københavnske borgmester Jacob Marstrands første hustru, Marie Elisabeth, der i sin tid havde været elev på Askov Højskole. Ægteparret var nære venner med det legendariske forstanderpar, Charlotte og Ludvig Schrøder. Denne ses på talerstolen i Erik Henningsens berømte maleri fra foredragssalen på Askov Højskole – og bag ham ses netop Agnes Slott-Møllers relief. En stor version af maleriet tilhører Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot, mens Ribe Kunstmuseum ejer en mindre udgave, **I**.

I forbindelse med ombygningen af kunstmuseet i Ribe deponeres Henningsens maleri på Vejen Kunstmuseum fra en gang i juni – altså samtidig med at Agnes Slott-Møller udstillingen vises. Der arbejdes frem mod sidst i august at gennemføre en "højskole-eftermiddag" på Vejen Kunstmuseum, hvor en række oplægsholdere til sammen vil være med til at kaste lys over maleriets personligheder og selvfølgelig også Agnes Slott-Møllers relief.

En stærk kvindelig kunstner

Agnes Slott-Møller viste tidligt anlæg for at tegne. Hun fik den undervisning, som kvinder kunne få i de år, hvor Kunstakademiet kun var for mænd. Hun søgte efteruddannelse hos P.S. Krøyer og dennes bekendt, maleren Harald Slott-Møller, der kort efter blev hendes ægtefælle og tro følgesvend livet igennem. Ægteparret var en aktiv del af kredsen bag etableringen af Den frie Udstilling. I 1890'erne arbejdede også de i symbolismens verden med bl.a. Georg Brandes, Emil Hannover og Johan Rohde i deres nære omgangskreds.

Snart viste det sig, at Agnes Slott-Møllers billedunivers tematisk samlede sig om hendes interesse for Danmarkshistorien, hvor hun udvalgte de stærke personligheder som bærende elementer i sine billeder. Dertil arbejdede hun indgående med folkevisernes verden og yndede middelalderen som rammen om sine fortællende billeder.

Hendes interesse for det nationale ses eksempelvis i hendes store maleri fra 1893 af Niels Ebbesen. Billedet måler 3,11 x 3,75 m og er udstyret med en mægtig udskåret træramme med egeløvsornamentik. En kreds af kvinder skænkede det i 1900 til Randers Kunstmuseum, og dér må det desværre blive, da det er alt for stort og kompliceret at flytte med på en vandrestilling. Billedet er et flot eksempel på, at hun frygtløst kastede sig ud i de helt store formater. Samtidig viser billedet hendes mestring af et stiliseret symbolistisk formsprog, der bl.a. udmøntes i det drømmende vinterlandskab.

Et andet tidligt eksempel på hendes nationale interesse er det mange-farvede relieffelt fra 1895 over hovedindgangen til Københavns Rådhus, **2**, den eneste konkurrenceopgave hun nogensinde vandt og fik lov til at gennemføre. Ganske enkelt har hun i et plan skildret byens ældste i deres mønstrede og farvede klæder, som de holder råd under et mægtigt træ med en enkel guldbaggrund. Relieffet på Askov Højskole hører til i samme arbejdsfase, hvor hun afprøvede sine dekorative skulpturelle evner.

Endnu et maleri, "Gudrun ved Sigurds Lig" fra 1901, viser Agnes Slott-Møllers evne til at skabe store (knap 1 x 2 m), dramatiske historiemalerier, **3**. Monumentalt har hun samlet en gruppe kvinder, der holder råd foran Sigurds liggende figur svøbt i liglagen. Maleriet tilhører Nationalgalleriet på Island, og har heller ikke været muligt at bringe frem til udstillingen. Men det viser, ud over hendes historiske interesse, også hendes bevidsthed om kvinderne. Der står skrevet om hende, at hun ikke var nogen egentlig kvindesagskvinde, men blot - længe før kvinderne fik stemmeret - opførte sig som om kvinder og mænd havde lige ret. Samtidig afspejler

2. Agnes Slott-Møllers farvelagte relief af de ældstes råd over hovedindgangen til Københavns Rådhus. Konkurrencen vandt hun i 1895.

hendes værker en interesse for en lang række kvindeskæbner som dronning Margrethe, dronning Dagmar og Agnete.

3. Agnes Slott-Møllers maleri "Gudrun ved Sigurds Lig" fra 1901 tilhører Nationalgalleriet i Reykjavik – vises ikke på udstillingen.

Interessen for det sønderjyske

Når udstillingen gæster Vejen, der frem til 1920 lå på det yderste af Danmark lige nord for Kongeåen, er det oplagt også at se på Agnes Slott-Møllers særlige interesse for Sønderjylland. Den er sprunget af hendes nationale bevidsthed og måske forstærket af hendes mands familiemæssige tilknytning til Kolding og denne del af landet. Om sommeren opholdt de sig ofte på Damgaard ved Kolding Fjord, som var et yndet motiv for ægteparret. I 1915 var hun bestyrelsesmedlem i Sønderjysk Samfund og i årene 1915-17 formand for Danske Kvinders Forsvarsforening. Slutteligt tog hun aktivt del i arbejdet med "Kunstnergaven til Sønderjylland", der bl.a. bestod af Axel Hous 1906 portræt af Niels Hansen Jacobsen, der i mange år har været deponeret på Vejen Kunstmuseum.

Bevidstheden om tabene ved slaget i 1864 synes at have været en del af Agnes Slott-Møllers drivkraft til at skabe de mange ofte klogt moraliserende historisk omhyggeligt dokumenterede skildringer af punktnedslag i Danmarkshistorien.

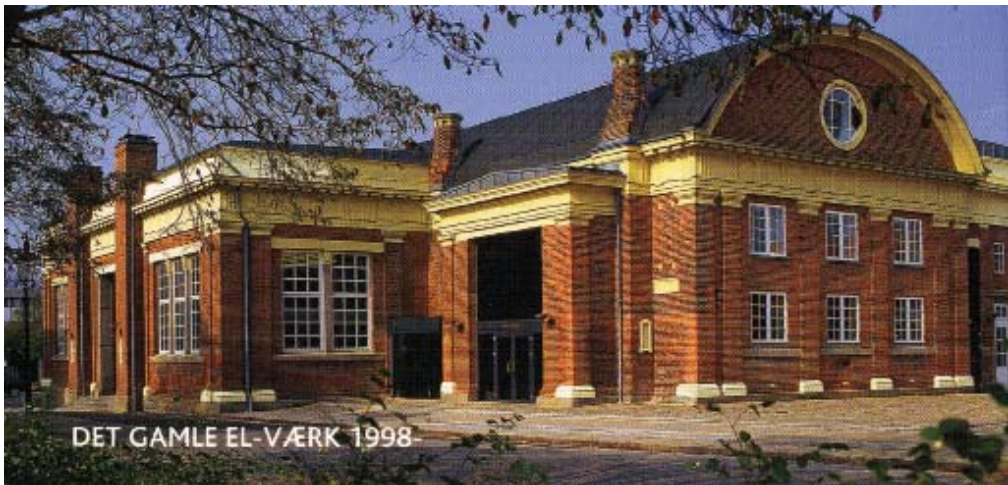
Men tiden løb fra hendes projekt. Kunsten bevægede sig nye steder hen, hvor hun hverken kunne eller ville være med. Agnes og Harald Slott-Møller holdt stædigt fast i en anden tid og en anden stil. Det førte hurtigt til, at de blev hægtet af udviklingen. Til gengæld står tilbage et ret homogent værk, hvor hun på forbilledlig pædagogisk vis har udfoldet både historiske motiver og i særlig grad folkevisernes verden

Udstillingen og bogen

Agnes Slott-Møller udstillingen er sammensat og koordineret af kenderen på feltet, museumsleder Iben Overgaard, Skovgaard Museet i Viborg, der skrev sit speciale om kunstneren. Udstillingens tovholder er Anne Christensen på Fyns Kunstmuseum. Værkerne vises først på Skovgaard Museet, dernæst på Fyns Kunstmuseum og kommer nu til Vejen.

Agnes Slott-Møller udstillingen kan ses på Vejen Kunstmuseum frem til og med søndag den 13. september, hvorefter den rejser videre til sidste stop, Øregaard Museet i Hellerup. ■

En lang række fonde har været med til at muliggøre den store vandrestilling, den bagvedliggende forskningsindsats og tilhørende publikation med perspektiverende tekster af Iben Overgaard, Ingeborg Bugge, Lene Østermark-Johansen, Pål Dahlerup, Helle Brendstrup, Jacob Thage og Carsten Bach-Nielsen.

AFTENUDFLUGT TIL

Esbjerg Højskole og Vestjysk Musikkonservatorium

Onsdag den 22. april

Program

16.30 Afgang fra Vejen Banegård

17.00 Ankomst med velkomst og sang i Bomholtsalen

Efterfulgt af rundvisning, med Esbjerg Højskoles kunst som en rød tråd.

18.00 Aftensmad

Varm ret, serveret under ledelse af skolens dygtige chefkok Bo Rasmussen, tidligere køkkenchef på Hotel Dagmar i Ribe. En øl eller vand medfølger.

18.45 Byrundtur i bus. Vi kører en lille tur forbi De hvide Mænd, og vi snuser lidt til havnemiljøet, op ad hulvejen til Esbjergs højeste punkt, hvor vi har musikhuset, kunstmuseet og vandtårnet. Vi ender på Vestjysk Musikkonservatorium, hvor vi får rundvisning og orgelkoncert på et af de tre koncertorgler, der findes i Danmark. Koncerten finder sted i konservatoriets unikke koncertsal.

21.00 Kaffe med kage på Esbjerg Højskole

Derefter afgang til Vejen.

Forventet hjemkomst ca. kl. 22.30.

Deltagerpris

385 kr. for medlemmer af kunstforeningen, øvrige 450 kr.
Prisen er incl. bus, entreer, middag incl. drikkevarer og aftenkaffe med kage.

Tilmelding

snarest og senest 15. april til: Frode Bertelsen på tlf. 75362192 eller mail karenfrode@vejen-net.dk.

Når du har sikret dig en plads i bussen, bedes du indbetale deltagerprisen til vor konto i Danske Bank reg. 9672 kt. 8715633851.

ESBJERG
HØJSKOLE

Esbjerg Højskole

Esbjerg Højskole er efter alt at dømme verdens ældste arbejderhøjskole. Skolen blev grundlagt i 1910 af den legendariske politiske ildsjælsredaktør Sundbo som arbejderakademi.

De første år boede højskolen i det indre Esbjerg, men allerede i 1916 lykkedes det at skaffe et kapitalgrundlag, så der kunne bygges en højskole på Gl. Vardevej. Højskolen blev taget i brug i 1917 og gik i folkemunde under navnet Den røde Borg. Navnet relaterer til datidens byggestil, som udover at være funktional fremstod som en borg med granit på taget og tårne og spir.

Samtidens kulturelite var overstrømmende i deres begejstring. Blandt skolens stærke støtter talte bl.a. digteren Jeppe Aakjær og for-

fatteren Martin Andersen Nexø. Den gamle skole blev således rammerne for et fagligt og politisk udgangspunkt og for fremtidens faglige og politiske ledere.

I 1940 måtte arbejderbevægelsen desværre opgive at benytte bygningerne på Gl. Vardevej, da de blev inddraget som kaserne til den tyske besættelsesmagt. Under og efter krigen måtte højskolen ty til lejede lokaliteter. Der blev således tale om lejemål på Askov Højskole og senere på et par større landbrugsejendomme i Esbjerg-området.

I årene efter krigen arbejdedes der intenst på at skaffe fornyet kapital, og i begyndelsen af 50-erne lykkedes det at købe 22 tdr. land beliggende op til Vognsbølparken, dengang lidt udenfor Esbjerg, i dag centralt placeret midt i byen.

Den nye Esbjerg Højskole blev taget i brug i 1955. I slutningen af 80-erne blev der opført et moderne mediecenter. Centret blev rammerne for en højskole, der med moderne værktøjer satte fokus på samfundsrelaterede emner. Her bliver anvendt værktøjer som tv, radio og skrivende journalistik.

Kursusvirksomhed og højskole er stadig det primære mål for Esbjerg Højskole, men sideløbende med denne aktivitet har Esbjerg Højskole i de senere år optrappet den såkaldte private udlejning i form af konferencevirksomhed. Esbjerg Højskole råder i dag over konferencsale, biografteater, atriumgård, tv-studier, IT-faciliteter, net cafeer, restauranter og meget mere.

Et sublimt orgel

Rektor Axel Momme er helt uden forbehold i sin karakteristik af musikkonservatoriets koncertorgel.

Fra indvielsen af det nye Vestjysk Musikkonservatorium i Esbjergs gamle el-værk i 1998 skulle der gå nogle år, inden prikken kunne sættes over i'et. Det skete, da landets bedste koncertorgel kunne tages i brug i den smukke koncertsal.

Vestjysk Musikkonservatorium

At besøge konservatoriet er en stor oplevelse. Vestjysk Musikkonservatorium er en perle af en uddannelsesinstitution i meget fine rammer, der inviterer til kreativ udfoldelse.

Udover at være en uddannelsesinstitution er Vestjysk Musikkonservatorium samtidig en regional kulturinstitution, som spiller en helt central rolle for det lokale og regionale musikliv.

Vestjysk Musikkonservatorium har i dag til huse i Det Gamle Elværk, som blev ombygget for 49. mio. Hele forløbet fra idé til indvielse varede 10 år. I 1998 kunne den nye konservatoriebygning indvies. Det blev indledningen til en helt ny periode for Vestjysk Musikkonservatorium, som startede i Esbjerg Statsskole 1946, senere flyttet til Kunstpavillonen 1962 og Vestre Skole i 1974-1998.

Vi skal høre en orgelkoncert på et af Danmarks bedste koncertorgler. Orglet, der er bygget af det verdenskendte orgelbyggerfirma Marcussen & Søn Aabenraa, er sublimt på alle måder, oplyser rektor Axel Momme. Orglet til 10 mio. kroner skulle samle alle de gode ting, som i historiens løb har karakteriseret det bedste ved orgler. I fuld færdig form blev det så anbragt i en af de smukkeste koncertsale, man kan tænke sig. Her lader det sig bruge både til undervisning og koncerter. ■

SENSOMMERUDFLUGT

til det nye kunstmuseum på Föhr

Lørdag den 5. september 2009

Program

- 07.00 Afgang fra Vejen Banegård
- 09.35 Afgang med færge fra Dagebøl til Föhr
- 11.00-13.00 Rundvisning på museet med dansktalende guide
- 13.00-14.00 Frokost
- 14.00-16.00 Busrundtur på øen med guide
- 16.30 Afgang med færge til Dagebøl
- 19.30 Hjemkomst til Vejen Banegård

Deltagerpris

For medlemmer af kunstforeningen 590 kr., øvrige 650 kr.
Prisen er incl. bus, færge, entre, rundvisning, formiddags/eftermiddagskaffe i bussen og frokost på Föhr.
Ikke med i prisen: drikkevarer til frokost.

Tilmelding

til Frode Bertelsen på tlf. 75 36 21 92 eller på mail: karenfrode@vejen-net.dk
Når du har sikret dig en plads i bussen indbetales deltagerprisen til kunstforeningens konto i Danske Bank reg.nr. 9672 kt. 8715633851.

Kunstmuseet på Föhr

I juli måned 2009 åbner et nyt kunstmuseum på øen Föhr i Tyskland med navnet "Museum Kunst der Westküste". Edvard Munch, ægteparret Ancher, Emil Nolde, Max Liebermann og et par lokale koryfæer udgør stammen i det nye kunstmuseum.

Thorsten Sadowsky, der kommer fra en lederstilling i Århus Kunstbygning, er ansat som direktør for det nye museum.

Det er en udfordring for den 46-årige Thorsten Sadowsky, der siden april 2008 har været i fuld gang med at etablere et internationalt kunstmuseum i landsbyen Alkersum på øen Föhr syd for Sylt.

Museum Kunst der Westküste er et museumskompleks på fem bygninger til 13,2 mio. euro. Temaet er "Havet og kysten", fra Holland i syd til Bergen i nord. Forretningsmanden Frederik Paulsen jr's kunstsamling på over 400 malerier fra 1830 til 1930 udgør den foreløbige grundstamme. Der findes bl.a. værker af ægteparret Anna og Michael Ancher, Max Beckmann, Johan C.C. Dahl, P.S. Krøyer, Christian Krogh, Max Liebermann, Emil Nolde, Edvard Munch og den hollandske romantiker Andreas Schelfhout.

Headhundet til Föhr

Torsten Sadowsky blev headhundet til stillingen på Föhr, der ikke er uvant med fornemme kulturelle besøg og i sin forhistorie rummer frisiske, danske og tyske fragmenter.

Således var eventyrdigteren H.C. Andersen kurgæst hos kong Christian VIII, og komponisten Johan Strauss "flygtede" efter en besværlig skilsmisse i Wien til den nordfrisiske ø, hvor han som H.C. Andersen hentede inspiration.

Formanden for Ny Carlsbergfondets direktion, Hans Edvard Nørrgård-Nielsen, fungerer som kunstnerisk konsulent for Frederik Poulsen jr., og han har sammen med direktøren for Statens Museum For Kunst, Karsten Ohrt, peget på Torsten Sadowsky.

Dramatisk historie.

Netop det frisiske spiller en stor rolle for museets placering. Frederik Paulsen seniors bedstemor havde i Alkersum sit hjem, der også inddrages til det nye kunstmuseum, og som barnebarnet tit besøgte. Frederik

Kunstmuseet på Föhr.

Paulsen senior blev en af de ledende skikkelser i den frisiske bevægelse efter at have grundlagt det verdensomspændende forretningsimperium Ferring med produktion af medicin.

"Frederik Paulsen seniors historie er dramatisk", fortæller Thorsten Sadowsky. Begge hans forældre kom ud af en frisisk slægt, og det frisiske sindelag og tilhørsforhold bevarede han usvækket hele livet. Efter studentereksamen i Kiel, hvortil faderen var flyttet som postembedsmand, begyndte han medicinstudierne, men Hitlers magtovertagelse i 1933 medførte indgreb i det unge menneskes hidtil sorgløse liv.

I september samme år blev Frederik Paulsen arresteret af Gestapo, anklaget for at have distribueret flyveblade af en oversættelse fra den liberale avis "Manchester Guardian" der skrev, at en bande kriminelle nu havde overtaget magten i Tyskland. Da Frederik Paulsen blev løsladt, brændte jorden under ham i det nazistiske Tyskland. Efter forskellige overvejelser, der gik i retning af at udvandre til USA eller Danmark, endte han i Sverige, hvor han opnåede svensk statsborgerskab, men af den grund svigtede han ikke sin hjemstavn. Han engagerede sig i den frisiske bevægelse som iværksætter, mægler og åndeligt samlingspunkt. Nu fører sønnen, der lever tilbagetrukket i Schweiz, faderens frisiske interesse videre ved at etablere det nye kunstmuseum,

Om museumsprofilen og de muligheder, der knytter sig til den nye institution, siger Torsten Sadowsky: "Ved åbningen præsenterer vi selve samlingen" men i fremtiden vil jeg inddrage forskellige beslægtede kunstnere og relevante temaer, der kan uddybe Frederik Paulsen jr's fornemme samling. Den fascination, grundlæggeren nærer for det maritime element, kan vi i udstillingsammenhæng dyrke og perspektivere. Det vil sige emner som havets lunefuldhed og ophøjethed, længslen efter de vide horisonter og angsten for elementernes ukontrollable rasen.

Fakta om Föhr

Nordfrisisk vadehavssø syd for Sylt. Registreret første gang 1362. 12 kilometer lang og 6,8 kilometer bred, i alt 82,82 kvadratkilometer. Største by: Wyk, hvortil man sejler fra Dagebøl på fastlandet. 16 landsbyer, ca. 8600 indbyggere, der taler højtysk, plattysk, dansk og frisisk. Hovedhverv: Turisme. Endvidere 50 aktive landbrug. Årligt ca. en halv million gæster. Berømt som kursted, ikke mindst efter kong Christian VIII's talrige besøg med invitationer til H.C. Andersen, der under opholdene blev inspireret til romanen "De to baronesser."

Seværdigheder udover det nye kunstmuseum: Dr. Carl-Häberlin-Frisernmuseum i Wyk. St. Johannis Kirke, den største på øen, kaldes friserdomen, fra omkring 1240. Kongemindesmærke for Frederik VI's besøg i 1824, rejst to år efter. ■

Billedet viser træmodellen af kunstmuseet på Föhr.

I. Kaja Jørgensen (1882-1928),
Niels Hansen Jacobsens anden
hustru.

EN GAVE MED EN STÆRK HISTORIE

Af Teresa Nielsen, museumsleder

Efter nogle spændende telefonsamtaler i løbet af sommeren 2007 stod en novemberdag tre fine stykker Niels Hansen Jacobsen keramik på museet. En nevø til Grete Fuglede Lindow, Østerbro, København, havde sat dem af på sin vej forbi. Nevøen er bosat lidt syd for Vejen, men havde været på besøg hos sin tante. Hun besluttede sig straks for, at han kunne bringe hendes gave hen, hvor hun ønskede det.

Men hvem er Grete Fuglede Lindow, og hvorfor ønskede hun at forære Vejen Kunstmuseum keramik af Hansen Jacobsen? Den spændende historie berettede hun, mens det samtidig viste sig, at hun er med på en række af de gamle fotos og glasplader, der opbevares i Vejen Kunstmuseums arkiv.

Grete Fuglede Lindows far var bror til Niels Hansen Jacobsens anden hustru, købmandsdatteren fra Vamdrup, Kaja Jørgensen (1882-1928). Hun ses i den mønstrede kjole på foto 1 - netop som Grete Fuglede Lindow mindes hende. Kaja er "portrætteret" i Herman Bangs fortælling "De uden fædreland", som Grethe, der tager imod violinvirtuosen. I sit portræt i fortællingen mindedes forfatteren Kaja, som hun tog imod ham på stationen i Vamdrup, da han dér skulle læse op. I bogen valgte han dog at udskifte hendes navn. Sin interesse for litteraturen bevarede Kaja livet igennem. Hun var med til at starte en læsekreds i Vejen. Havde hun levet længe nok, ville hun i 1940 fra sit soveværelsevindue oppe over billedhuggerens stuer på museet have kunnet kigge diagonalt over pladsen til det nyopførte bibliotek – i dag indrettet til at huse museets skiftende udstillinger og med Vejen Billedskole på loftet. Blandt Hansen Jacobsens nære venner var forfatteren Jeppe Aakjær og dennes første hustru, Marie Bregendahl, som Kaja var knyttet til. Med dedikation står hendes bøger på reolerne i billedhuggerens stuer, og på Det Kgl. Bibliotek er bevaret dele af deres korrespondance. Når Marie Bregendahl skulle have skrivero, lånte hun lejlighedsvis Vejen-ægteparrets sommerhus, "Højhuset", i Hammer Bakker. Som tak bragte posten et eksemplar af den færdige bog!

Adskillige gange, og med sikkerhed i tiden omkring 1924-25, kort efter opførelsen af Vejen Kunstmuseum, var Grete Fuglede Lindow sammen med sin bror på besøg hos faster Kaja i Vejen. Niecen mindes, hvordan de hos Kaja fik ganske særlig opmærksomhed. Kaja havde ingen børn og nød at forkæle sin nevø og niece. Som noget ekstraordinært fik de også karbad. Niecen husker, at de plaskede rundt til stor fornøjelse for Kaja. Fra hjemmet på kunstmuseet havde de fri adgang til Skulptursalen, hvor Kaja har fotograferet dem i et par af billedhuggerens franske landstole, foto 2. Dem havde han højest sandsynlig hjembragt fra Paris, hvor han var bosat 1892-1902. De blev slidt op, men i 1990'erne lyk-

2. Kaja Jørgensens foto af sin nevø og niece i de franske bondestole i Skulptursalen.

3. Grete Fuglede Lindow og hendes bror balancerer på kæderne omkring Troldepringvandet – formentlig sommeren 1925.

kedes det igen at erhverve tre beslægtede stole til opstilling i salen. Grete og hendes bror havde også Springvandspladsen som legeareal. Kaja har fotograferet dem, som de balancerer på kæderne, foto **3**. De hang omkring springvandet for at holde nysgerrige på afstand af bassinet, hvor tudser og øgler spyttede brandvarmt vand fra elværket. Det skulle ud til afkøling i bassinet.

4. Apoteker Mikkelsens gravsten på Assistens Kirkegård i Odense, som den i dag tager sig ud, hvor de skulpturelle elementer må kæmpe med planterankernes slyngværk.

På kirkegården i Odense står et gravmæle over apoteker Chr. Mikkelsen, og på væggen i Skulptursalen på museet hænger gipsforlægget i 1:1 til den store gravstens dekorative relief, se foto **4-5**. I venstre side under en organisk bølgende trædekoration har Niels Hansen Jacobsen modelleret en knælende pige med en krans i hånden. Modellen var Grete under et besøg hos Kaja – formodentlig i sensommeren 1925, for i en julehilsen samme år skrev Kaja, at Hansen Jacobsen arbejdede på gravstenen. På foto **6** ses billedhuggeren med ryggen til fotografen, der formodentlig er Kaja. Selv om billedhuggeren havde Grete som model, ser det alligevel ud til, at han lavede lidt om på proportionerne og nogle af pigens træk. Pigen på den endelige gravsten synes lidt ældre, foto **7** – måske for at ingen skulle se ligheden? I april 2008 erhvervede Vejen Kunstmuseum på auktion et par små forarbejder til gravmælet, foto **8**. Her er der en helt anden karakter i studierne af Grete – modellen er tydeligt den lille pige. I Ålund Plantage ved Holsted står en mindesten for Chr. Mikkelsen smykket med tekst og dekorative bånd. På bestilling af dennes søn blev den udført af Hansen Jacobsen formodentlig i anden halvdel af 1920'erne.

5. I Skulptursalen på Vejen Kunstmuseum hænger Niels Hansen Jacobsens gipsmodel i 1:1 til relieffet på apoteker Mikkelsens gravsten.

6. På et af billedhuggerens gamle fotos ses til venstre Grete Fuglede Lindow, som hun sad model for Niels Hansen Jacobsen, der til højre ses fra ryggen.

7. I Hansen Jacobsens album er der også et foto af det færdige relief, som det tog sig ud i hans atelier.

Grete Fuglede Lindow har som gave skænket Vejen Kunstmuseum tre stykker af Niels Hansen Jacobsens stentøj, foto **9**. Om dem skriver hun den 26. november 2007 i gavebrevet til museet: "Den store rødvinfarvede Vase var en Foræring, jeg fik til Minde om Onkel Niels. Den er saa skøn med røde Roser eller Tulipaner. Den lille Krukke er til Sommerens sidste Rose, og var min Konfirmationsgave fra Onkel Niels. Jeg medsender endnu en Ting, Onkel Niels har lavet. Den faldt paa Gulvet og gik itu, da jeg var 12-13 Aar gammel. Dengang havde de opfundet en god og stærk Lim, saa jeg limede Stumperne sammen, og fik Lov at beholde den, selvom den var min Fars. Hvert Aar cyklede jeg ud i Østerbygaards Skov og plukkede Anemoner og en Buket Aurikler ... Auriklerne blev sat i den knuste Vase, dengang den var hel." Alle tre værker er fine eksempler på hans afsøgning af lerets og glasurernes muligheder. Den store vase er både i kraft af størrelsen og den smukke farve klart valgt ud af bobestyrrerne som et værdigt minde til niecen

8. En af Niels Hansen Jacobsen skitser til apoteker Chr. Mikkel-sens gravsten på kirkegården i Odense, købt på auktion i april 2008. Inv. VKV 1691. Her ser man tydeligt, at det er en ganske ung pige, et barn, der har siddet model.

om den talentfulde onkel. Selv har han villet hende det godt med den udsøgte konfirmationsgave, som han gav hende. Undseelig kan den synes, den lille vase, men stor omhu har han lagt i den sarte bølgeornamentik omkring munden og de lyse toner i den glatte glasur. I kontrast står den intense, mørke tone i den lille skål med en anderledes stofflig overflade. Grete Fuglede Lindow slutter brevet med ordene: "De tilsendte Ting er en Gave til Vejen Museum. Håber de paa den Måde kan være til Glæde for andre."

Det vil de bestemt være – både for deres egen karakter, men også som minder om Grete Fuglede Lindow og familiens betydning for Niels Hansen Jacobsen. Over sin hustru Kajas far, købmand H.J. Jørgensen og dennes slægt, rejste billedhuggeren i 1919 på kirkegården i Vamdrup en bronzeafstøbning af sin skulptur "Morgenrøden". Den, gravstenen i Odense og mindestenen i Ålund Plantage kan man se og læse om på databasen over billedhuggerens grav og mindesten på museets hjemmeside: www.vejenkunstsmuseum.dk – vælg Niels Hansen Jacobsen i øverste tværmenu og dernæst grav- og mindesten i menuen til venstre.

Slutteligt en stor tak til Grete Fuglede Lindow for den smukke tanke om at skænke Niels Hansen Jacobsen keramikken til Vejen Kunstmuseum til glæde for husets mange gæster. Her vil de tre fine stykker være at finde som vigtige dele af keramiksamlingen. ■

9. De tre gaver fra Grete Fuglede Lindow – den høje vase arvede hun fra billedhuggerens bo, den mindre vase var hendes konfirmationsgave, og skålen har tilhørt hendes far.

CARL JACOBSENS MUSEUMSMANDSLEGAT TIL TERESA NIELSEN

I forbindelse med festligholdelsen af brygger Carl Jacobsens fødselsdag, mandag den 2. marts 2009 i Ny Carlsberg Glyptotekets festsal tildeltes Teresa Nielsen Carl Jacobsens Museumsmandslegat – et personligt rejselegat på 100.000 kr. Direktionsmedlem, kunsthistorikeren Maria Fabricius Hansen motiverede tildelingen med følgende ord:

Kære Teresa,

Det har ikke været noget vanskeligt valg for os i direktionen. I de 15 år, du har været ensbetydende med Vejen Kunstmuseum, har du ydet en ganske uhyrlig arbejdsindsats. Museumsmandslegatet går gerne til en person i museumsverdenen, der ikke kun har passet sit job fortrinligt, men også bidraget ud over det forventelige på forsknings- eller formidlingsiden. Det mener vi, at du har gjort til overmål.

Nogle kalder dig et jern. Men måske skulle man hellere ligne dig med en af dé der schweizerknive, der kan løse enhver opgave. Jeg taler ikke om den helt simple model, der bare kan skære igennem og åbne øl. Men om en af de virkelig alsidige. Vi giver dig således ikke legatet for en bestemt udstilling eller en bestemt publikation eller for arbejdet med museets samlinger i almindelighed, men for din samlede virksomhed og din nærmest legendariske initiativ- og idérigdom.

Gang på gang har du præsenteret udstillinger, som syntes at ligge lige til højrebænet, måske ikke umiddelbart for den enmandsbedrift, Vejen Kunstmuseum har været, men det har ikke desto mindre været dig, der ene kvinde fik den gode idé og dig, der fik den ført ud i livet. Og hver gang har der været et betragteligt stykke grundforskning, der skulle laves rundt omkring på biblioteker, arkiver, hos kunstnerens efterkommere, hos samlere og andre. Hvis vi skulle opremse alle de udstillinger med tilhørende publikationer om dybt interessante temaer eller kunstnere, du har gravet frem af glemslen, suppleret med alle de unge kræfter, du også har blik for, nåede vi aldrig videre i aftenens program. Jeg vil derfor slutte her med en varm lykønskning på direktionens vegne, det er en glæde for os at kunne overrække dig legatet her i aften. ■

VEJEN KUNSTMUSEUMS ERHVERVSKLUB

Mandag den 2. februar 2009 stiftedes Vejen Kunstmuseums Erhvervsklub med det formål at bakke op om museets projekter og udbrede kendskabet til museet i erhvervskredse. Stiftelsen skete i forlængelse af en støtteerklæring til museet i foråret 2008, bakket op af en bred vifte af egnens erhvervsfolk.

Efterfølgende dialog i møder med repræsentanter for Vejen Kommune, Vejen Kunstmuseums bestyrelse og Støttekomitéen repræsenteret ved Poul Steen Pedersen og Tove Gæmelke, har bl.a. resulteret i en ændring af sammensætningen af Vejen Kunstmuseums bestyrelse, der nu er blevet udvidet, så den har otte pladser:

2 medlemmer udpeges af Vejen Byråd

2 repræsentanter udpeges af Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn

1 medlem udpeges i samråd mellem kunstforeningerne i Rødding og Holsted

1 medlem udpeges af Akademirådet

2 medlemmer udpeges af Vejen Kunstmuseums Erhvervsklub

Erhvervsklubben har konstitueret sig med Peter Bredsten som formand og Tove Gæmelke som næstformand. Den øvrige bestyrelse er: Poul Steen Pedersen, Ulla Poulsen og Peter Skov Madsen med Pernille Vestergaard som praktisk medspiller.

Om arbejdet med Erhvervsklubben siger Peter Bredsten den 14. februar 2009 i et interview med Karen Skovbjerg i Jyske Vestkysten: "Vi håber, at få så mange medlemmer som muligt i Erhvervsklubben. Vi er på vej med en pjece til virksomhederne, men gavebeløbet er sat til 1000 kroner, så enkeltpersoner også kan være med. Det her er ikke en klan for de få. Tværtimod er det vores formål at udbrede kendskabet til Vejen Kunstmuseum. Derfor satser vi hellere på at få 1000 kroner fra 100 medlemmer frem for at få 10.000 kr., fra ti medlemmer."

Videre fortæller formanden: "En af grundene til oprettelsen af Erhvervsklubben er jo at få et godt samarbejde mellem museets bestyrelse og politikerne, og her er allerede et godt klima mellem den nu fødte Erhvervsklub og Vejen Kommune. Vi vil udbrede kendskabet til Vejen Kunstmuseum i hele kommunen. Det tror jeg, at mange i kommunalbestyrelsen gerne vil bakke op. Misforståelser er lagt til side. Nu ser vi fremad." I artiklen understreger Peter Bredsten, at foreningen ikke har til formål at støtte museets daglige drift: "Det er og bliver Vejen Kommunes opgave. Erhvervsklubben kan yde støtte til de projekter, som museet løbende genererer. Vi kan udgive pjecer og vi kan bidrage til særlige udstillinger, hvis ikke budgettet rækker. Men vi er ikke nogen driftsorganisation."

Om det kommende arbejde som medlem af Vejen Kunstmuseums bestyrelse ser Peter Bredsten forhandlingerne om museets bemanning som en af de primære opgaver: "Det kræver en forhandling, som Vejen Kommune er åben overfor, og den skal forberedes i god tid, så vi ikke bryder ind i et næsten fastlagt budget for 2010."

Formanden slutter interviewet med at fortælle om museet og dets virke: "Vejen Kunstmuseum er jo flot stillet på det kunstneriske og faglige felt med en utrolig god leder og opbakning fra en imponerende stor skare af frivillige. Derfor vil vi bakke Teresa Nielsen 100 procent op med det, vi kan. Det fortjener hun. Museet har undergået en stærk forandring og er løftet op på et helt andet niveau i hendes tid."

Medlemskab af Vejen Erhvervsklub kan tegnes af virksomheder såvel som af privatpersoner. Alle er velkomne til at melde sig ind med det indledende gavebidrag på 1000 kr. Ønsker man at bidrage med mere, går pengene til støtte for nye initiativer, som Vejen Kunstmuseum sætter i værk. Indmeldelse sker ved at indbetale på konto i Sydbank: 7040 1458859 eller i direkte kontakt til Pernille Vestergaard, Lynggårdshaven 6 i Vejen, peve@pc.dk. ■

Erhvervsklubbens formand Peter Bredsten. Foto: Chresten Bergh, Jydske Vestkysten

Elben ved Pillnitz.

KUNST OG KULTURREJSE TIL DRESDEN

6 dage, fra 10. til 15. maj 2009

Vi skal besøge den berømte barokby Dresden, med den maleriske beliggenhed ved Elben. I forbindelse med afslutningen af 2. verdenskrig bombede de allierede styrker byen i foråret 1945. Det frygtelige bombardement lagde Dresden i grus, men befolkningens ukuelige vilje og enorme fysiske indsats fik byen til at rejse sig som Fugl Fønix af asken. Siden 2. verdenskrig har man restaureret på byen og i dag fremstår den igen som en af Europas smukkeste byer, med et væld af flotte kunstmuseer med ny og gammel kunst, smukke kirker og slotte. Vi får også mulighed for at besøge den imponerende Semper Oper med rundvisning. Torsdag aften har vi købt billetter til operaen La Bohème.

Søndag den 10. maj

Afrejse fra Ludvig Schrøders Vej kl. 7.45 og Vejen banegård kl. 8.00. Formiddagskaffe ved Hüttener Berge og frokost nord for Berlin. Vi medbringer madpakker fra Ørbæk Bager. Ankomst til Ramada Resident Hotel Dresden mellem 18 og 19. Indkvartering og aftenbuffet.

Mandag den 11. maj

Afgang fra hotellet kl. 9.00 Vi kører på vinvejen langs Elben til Pillnitz. Besøg i slotsparken og i Kunstwerbemuseum i Wasserpalais. Herefter frokost i Parkcafé Pillnitz, hvorefter turen fortsætter gennem Sachsisk Schweiz til Bastei Klippen, hvor der bliver ophold. Herfra køres direkte til Königstein, hvorfra vi skal sejle på Elben til Pirna. Aftenbuffet på hotellet kl. 19.30.

Tirsdag den 12. maj

Afgang fra hotellet kl. 8.30. Der køres direkte til porcelænsbyen Meissen, der ligger smukt ved foden af Albrechtsburg. Her startede Johann Friedrich Böttger produktionen af det senere så verdensberømte Meissner porcelæn. På en kort og meget informativ rundvisning på

Dresden er en af de skønneste byer i Europa. Byen er beliggende ved Floden Elben i det smukke Sachsen.

fabrikken får vi demonstreret, hvordan leret i århundrede er blevet om-dannet til værdifuldt porcelæn. I museet kan vi se et udvalg af porcelæn fra de sidste 200 år. Derefter er der mulighed til at gå på opdagelse i Meissen på egen hånd og købe frokost. Fra Meissen køres til Moritzburg, hvor vi får en rundvisning på det spændende slot. Aftensmad i de fyrstelige omgivelser på Restaurant Kurfürstenhof i Dresden midtby.

Onsdag den 13. maj

Vi kører til centrum, hvor vi i Besucherzentrum skal se en orienterende film om genopbygningen af Frauenkirche, derefter besøg i kirken. Mulighed for på egen hånd at besøge museer. Vi får udleveret **city card** som giver fri adgang til 12 statslige museer; (kan også bruges torsdag.) Tid til lidt frokost inden vi besøger den moderne bydel med de mange spændende bygninger tegnet af vor tids arkitekter. Dagen slutter med rundvisning i Semper Oper. Aftenbuffet på hotellet.

Torsdag den 14. maj

Afgang fra hotellet kl. 9.00 til centrum hvor vi starter med besøg i Altes Grünes Gewölbe, herefter er der rig lejlighed til at besøge Neues Grünes Gewölbe og dernæst Zwinger slottet med Gemäldegalerie Alte Meister, skulptursamling og rustkammeret. Tidlig aftensmad så vi kan nå aftenforestillingen, **La Bohème**, kl. 19.30 på Semper Oper.

Fredag den 15. maj

Hjemrejse, frokost ved Berlin. Vi slutter med middag på Holbøl Landbohjem i Danmark. Vi er hjemme i Vejen og Askov ca. kl. 21.30.

Praktiske oplysninger: Prisen for rejsen er 4370 kr. i dobb. værelser for medlemmer af kunstforeningen, 4570 kr. for ikke medlemmer; tillæg for enkeltværelse 575 kr.

Prisen inkluderer al kørsel, rejselederassistance, hotelophold med halvpension (den ene aften på Kurfürstenhof) samt frokost på ud og hjemturen samt i Pillnitz mandag og aftensmad på Holbøl Landbohjem. Entreer inkluderet er: Kunstwerbemuseum Pillnitz, rundvisning Semper Oper, Schloss Moritzburg, Meissenfabrikken, Frauenkirche, Altes Grünes Gewölbe samt sejlturen på Elben. City Card til andre museer.

Ikke inkluderet i prisen: Operabilletter. Vi har købt, så alle kan komme med, til 550 kr. og 470 kr. Afbestillingsforsikring m.m. kan bestilles.

Rejsen er udsolgt.

Tilmelding til venteliste kan ske til:
Frode Bertelsen tlf. 75362192. ■

Moritzburg slot

Semper Oper

Ret til prisforhøjelser, som følge af valutaændringer, stigende oliepriser, ændringer i gældende regler for moms, vej og trafikafgifter forbeholdes. Samt ændringer i programmet.

KOT

KUNST OMKRING TROLDEN

APRIL 2009

Lørdag den 18. kl. 13

Fernisering på Vejen Billedskoles udstilling for 8. semester, kl. 14-17 KERAMIKVÆRKSTED på Museumspladsen - alle kan få et relief med hjem!

Søndag den 19. kl. 15

Omvisning i udstillingen "Keramik i lange baner".

Onsdag den 22. kl. 16.30

Aftenudflugt til Esbjerg Højskole og Vestjysk Musik-konservatorium - se program her i bladet.

Søndag den 26. kl. 12.15 - 17.45

Besøg Grethe Lunds og Margrethe Nielsens gallerier; Rømø. Madpakken spises i naturen. Samkørsel fra Røding Centret. Henv. til Else Schjødt Koch, tlf. 7484 1053.

MAJ 2009

Lørdag og søndag 2.-3. kl. 11.00. - 16.00

Kursus i tegning og maling. Sted: Jelsvej 10, en lande-

jendom midtvejs mellem Rødding og Jels.

Lærer: maleren og galleriejer Jørgen Steinicke.

Henvendelse til Ulla Kure, tlf. 7484 1631.

Søndag den 10. - fredag den 15.

Kunst og kulturrejse til Dresden. Rejsen er udsolgt.

Søndag den 17. kl. 15

Omvisning i udstillingen "Keramik i lange baner".

Lørdag den 23. kl. 8.30 - 18.30

Sommerudflugt med bus til Nordfyn. Besøg hos maleren Frank Hammershøj i Bogense, på Johs. Larsen Museet i Kerteminde og Keramikmuseet Grimmerhus ved Middelfart. Henvendelse til Else Schjødt Koch, tlf. 7484 1053.

JUNI 2009

Lørdag den 13. kl. 15

Åbning af Agnes Slott-Møller udstillingen.

AUGUST 2009

Eftermiddags-arrangement om personligheder og historier i Erik Henningsens maleri fra Askov Højskole, se foto side 5. Flere oplysninger følger i dagspressen.

SEPTEMBER 2009

Lørdag den 5. kl. 7.00

Sensommerudflugt til det nye kunstmuseum på Föhr. Læs mere inde i dette blad.

**VEJEN
KUNST
MUSEUM**

Østergade 4
6600 Vejen
75360482
museum@vejenkom.dk

Museets åbningstider:
Tirsdag – fredag kl. 10.00 – 16.00
Lørdag – søndag kl. 11.00 – 17.00
Mandag lukket. Gratis adgang.